

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistus

Erja Vitikka ja Merja Mannerkoski, OKM

22.5.2024

Uudistuksen taustaa

- Peruskoulun oppilaista jo joka neljännellä on tehostetun tai erityisen tuen tarve, ja tilastojen perusteella tuen tarpeet näyttävät kasvavan joka vuosi. Vuonna 2022 tehostettua tukea sai 79 200 eli 13,9 % ja erityistä tukea 55 500 eli 9,7 % peruskoulun oppilaista.
- Vaikka tilastojen perusteella tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden määrä on kasvanut, ei tuen tasoille sisältyvien konkreettisten tukitoimien määrä ole lisääntynyt. Päinvastoin, viimeisimpien tilastojen perusteella vuonna 2022 perusopetuslain mukaiset tukimuodot; tukiopetus, avustaja- ja tulkitsemispalvelut sekä erityiseen tukeen sisältyvä osa-aikainen erityisopetus vähenivät edellisestä vuodesta.
- Oppimisen tuen järjestelmän ongelmakohdiksi on tutkimus- ja selvitystiedon pohjalta todettu yhtäältä se, etteivät oppilaat aina saa tarvitsemiaan tukitoimia, vaikka hallinnollisesti ovat tietyllä tuen tasolla. Toisaalta tuen tarjonnassa on havaittu merkittäviä alueellisia eroja.
- Tuen asiakirjojen ja hallintopäätöksen valmistelu kuormittaa sekä opettajia että rehtoreita. Asiakirjoja koetaan olevan liikaa ja ne ovat keskenään päällekkäisiä, jolloin resursseja karkaa tuen antamisesta moninkertaiseen kirjoittamiseen.
- Oppilaan oikeuksien ja perusopetuksen suorittamisen kannalta on ongelmallista, että paikoin oppimäärän yksilöllistämistä (ts. oppimäärän rajaamista ja tavoitetasoa madaltamista) koskevia päätöksiä tehdään ilman, että oppilas olisi saanut varsinaisia tukitoimia, kuten erityisopetusta. Viime vuosien aikana noin 18 000 perusopetuksen oppilaalla on ollut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetty oppimäärä.

Uudistuksen tavoitteet

- Nykytilanteen haastavuuden vuoksi tarkoituksena on selkiyttää kokonaisuudessaan oppimisen tukea koskeva lainsäädäntö
- Muutosten lähtökohtana on tukitoimista säätäminen tuen tasojen sijaan. Tukitoimien järjestämistä yhtenäistetään valtakunnallisesti ja varmistetaan riittävät resurssit niiden toteuttamiseen.
- Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ennakoivia tukitoimia. Tarkoitus on, että oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Tämä on vaikuttavampaa ja kustannustehokkaampaa kuin korjaavat toimenpiteet. Lisäksi tarkennetaan opetusryhmien muodostamista koskevaa sääntelyä luokassa toteutettavan tuen mahdollistamiseksi.
- Vähennetään merkittävästi opettajien hallinnollista työtä tuen asiakirjojen laatimisessa ja päätöksenteossa
- Säädetään tarkkarajaisemmin viimesijaisina pidettävistä toimista, joiden myötä voidaan poiketa perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Tällä on tarkoitus vähentää oppimäärän yksilöllistämisen (rajaamisen) määrää ja tarvetta tarjoamalla oppilaalle ensisijaisesti tukea perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi.
- Osana uudistusta päivitetään sairaalaopetusta ja pidennettyä oppivelvollisuutta koskeva sääntely
- Opetushenkilöstön kelpoisuusasetus päivitetään uudistetun perusopetuslain mukaiseksi

Syksy 23:
Kuulemiset ja
uudistuksen
rakenne

OPS-yhteistyö
käynnistetään

Alkuvuosi 24:
Kuulemiset ja
lausuntoversion
valmistelu

Touko-kesäkuu 24:
lausuntokierros

Kesä-elokuu 24:
jatkovalmistelu

Lainsäädännön
arviointineuvosto

**9/24 HE lopullinen
versio**

12/24 Lain
hyväksyminen
eduskunnassa

Alkuvuosi 25:
**OPS Perusteet
hyväksytään**

Kevät 2025:
Paikallinen OPS-
työ

**1.8.2025: Uusi
lainsäädäntö ja paikalliset
OPS:t voimaan**

Täydennyskoulutus ja
toimeenpanon tuki →

Seuranta ja vaikutusten
tutkimus →

Oppilaan oikeus tukitoimiin

- Säädetäisiin nykyistä tarkemmin oppilaan oikeudesta saada tukitoimia perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi ja opetukseen osallistumiseksi
- Jotta tukitoimia voitaisiin antaa viivytyksettä, olisi niitä suunniteltava ja resursoitava ennakoivasti
- Oppilaalla olisi aina ensisijaisesti oikeus ennakoiviin tukitoimiin
 - Oppilaalla on vaikeuksia opinnoissaan etenemisessä tai opetukseen osallistumisessa → oikeus ennakoivaan tukiopetukseen sekä erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä
 - Oppilaalla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi → oikeus opetuskielen tukiopetukseen
- Jos ennakoivat tukitoimet olisivat riittämättömiä, olisi oppilaalla oikeus saada lisäksi yksilöllisesti kohdennettuja oppilaskohtaisia tukitoimia
- Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen joko kokonaan tai osittain olisi viimesijainen toimi

Ennakoivat tukitoimet

- Opetuksen järjestäjän olisi osana koulun perustoimintaa varmistettava oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja järjestettävä ennakoivia tukitoimia
- Ennakoivia tukitoimia toteutettaisiin ryhmämuotoisena ja niitä olisi annettava suunnitelmallisesti ilman hallintopäätöksiä
- Ennakoivia tukitoimia olisivat
 1. Ennakoiva tukiopetus
 2. Opetuskielen tukiopetus ja
 3. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä
- Opetuksen järjestäjän on varattava lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,127 opetustuntia/viikossa/koulun oppilas ennakoiviin tukitoimiin.

Ennakoivat tukitoimet

- Tarkoituksena on tukea oppilasta perusopetuksen oppimäärän suorittamisessa ja opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa.
 - **Ennakoiva tukiopetus** on yleistä, kaikkiin oppiaineisiin tai oppimisen vaikeuksiin kohdentuvaa, ennakoivaa tukiopetusta. Tavoitteena on tunnistaa tuen tarpeita ja reagoida niihin ennakoivasti, sekä tunti- että henkilöstöresurssia kohdentamalla
 - **Opetuskielen tukiopetus** keskittyy kohdentamaan annetun tukiopetuksen suoraan opetuskielen oppimiseen. Opetuskielen tukiopetus ei ole peruskielitaidon opetusta, vaan tukea opetuskielen hallintaan. Opetuskielen tukiopetuksen tarve tulee tunnistaa ja resursoida ennakoivasti
 - **Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä** on luonteeltaan tilapäistä ja opetusryhmän tarpeisiin perustuvaa. Voidaan toteuttaa esimerkiksi yhteisopettajuuden avulla tai joustavasti pienryhmässä

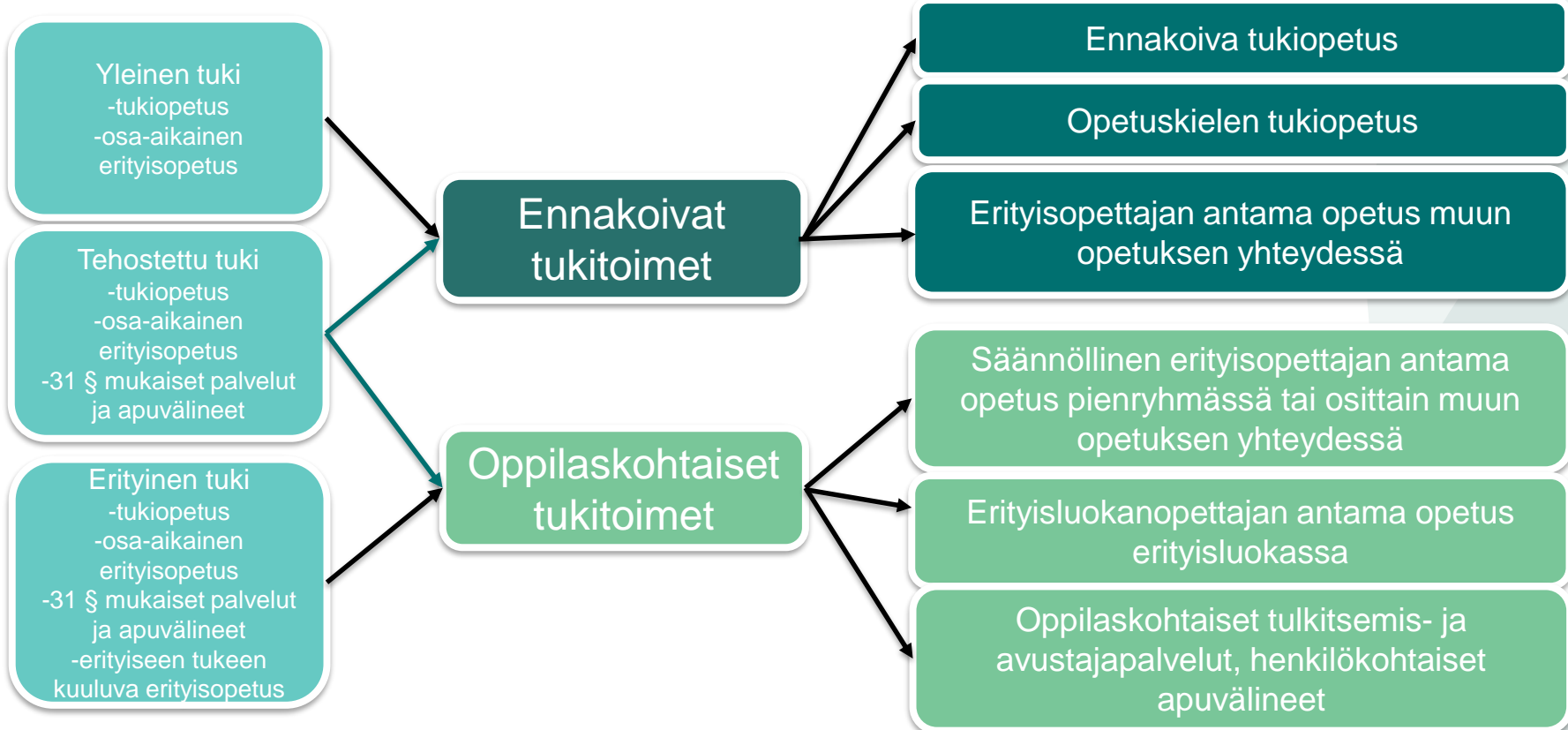
Oppilaskohtaiset tukitoimet

- Jos ennakoivat tukitoimet olisivat riittämättömiä, oppilaalla olisi oikeus saada lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia.
- Oppilaskohtaisia tukitoimia annettaisiin oppilaalle tuen tarpeen arvioinnin perusteella.
- Oppilaskohtaisista tukitoimista tulisi tehdä tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös
- Oppilaskohtaisia tukitoimia olisivat
 1. Säännöllinen erityisopettajan antama opetus pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä
 2. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa
 3. Oppilaskohtaiset kohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, ja henkilökohtaiset apuvälineet.

Oppilaskohtaiset tukitoimet selitettynä

- Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat
 - **Säännöllinen erityisopettajan antama opetus pienryhmässä tai osittain muun opetuksen yhteydessä.** Oppilaskohtaista siten, että opetuksen etenemisen lähtökohtana oppilaan yksilölliset tarpeet. Säännöllisyys tarkoittaa esim. koko lukukauden ajan toteutettavaa erityisopettajan antamaa opetusta yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Erityisopettaja antaa opetusta pääsääntöisesti pienryhmässä. Voidaan toteuttaa osittain myös samanaikaisopetuksena toisen opettajan kanssa.
 - **Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa** tarkoittaa oppilaan opetuksen järjestämistä erityisluokassa. (Vrt. esimerkiksi niiden oppilaiden opetus, joilla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite).
 - **Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä henkilökohtaiset apuvälineet** POL 31 § nojalla annettuina. Näillä tarkoitetaan sellaisia palveluita, jotka ovat edellytys oppilaan opetukseen osallistumiselle ja perusopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Näillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi henkilökohtaisten kommunikaatiovälineiden hyödyntämistä osana oppilaan opetusta.

Miten nykyinen tuki tulisi muuttumaan?

Hallinnollisen taakan vähentäminen

- Tuen pedagogisten asiakirjojen määrä vähenee nykyisestä neljästä yhteen
- Tukitoimien arvioinnin ja suunnitelman yhdistäminen
 - Tukitoimien tarpeen arvioinnista säädetään prosessin näkökulmasta, arvioinnista ei edellytettäisi erillistä asiakirjaa (arviota)
 - Arvioinnin tuotoksena suunnitelma tukitoimien toteuttamisesta, jonka mukaisesti/perusteella tukea koskeva päätös tehtäisiin
 - Käytännössä 1 asiakirja, joka sisältää tuen tarpeen arviointiin perustuvan suunnitelman.
- Tukea koskeva päätös ainoa hallintopäätös, jota sovelletaan kaikissa tilanteissa

Tukitoimien tarpeen arviointi

- Tukitoimien tarpeen arvioinnissa selvitetään
 - oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve
 - opintojen etenemisen tilanne ja aiemmat (ennakoivat) tukitoimet
 - oppilaan edun mukaiset oppilasta parhaiten tukevat tukitoimet.
- Osana arviointia selvitetään tukitoimien lisäksi tarve oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.
- Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi tehdään järjestettäessä opetusta oppilaalle, jolle ennakoivat tukitoimet eivät ole riittäviä. Lisäksi arviointi tehdään oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite.
- Arvioinnin tukitoimien tarpeesta tekevät oppilaan opettajat. Tarvittaessa arviointiin osallistuvat opettajien lisäksi opiskeluhuollon ammattilaiset tai muut asiantuntijat.
- Oppilaan omat mielipiteet tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajille tai muulle lailliselle edustajalle tulee antaa mahdollisuus osallistua arviointiin.

Tukitoimien toteuttamista koskeva suunnitelma

- Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnin perusteella laaditaan tukitoimien toteuttamista koskeva suunnitelma.
- Suunnitelman laativat oppilaan opettajat. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan tai tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa.
- Suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen ja seuranta.
- Perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista poikettaessa sekä järjestettäessä opetus 20 i §:n mukaisesti, suunnitelmassa tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet.
- Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä arvioidaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.

Tukea koskeva päätös

- Opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen päätöksen koskien
 - oppilaskohtaisia tukitoimia
 - perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamista
 - opetuksen järjestämistä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite
- Päätös tehdään tuen tarpeen arvioinnin mukaisesti viipymättä.
- Jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia, päätöksen tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta

Muutokset tuen asiakirjakokonaisuudessa

Tehostettu tuki:

- pedagoginen arvio + ratkaisu tehostettuun tukeen siirtymisestä
- oppimissuunnitelma

Erityinen tuki:

- pedagoginen selvitys
- kirjallinen hallintopäätös
- HOJKS

- Oppilaskohtaiset tukitoimet;
- opetussuunnitelman rajaaminen;
- opetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite:
 - Tukitoimien tarpeen arviointi
 - Tukitoimien toteuttamista koskeva suunnitelma
 - Tukea koskeva päätös

Opetusryhmien muodostaminen

- Perusopetusasetuksen nykyisten säännösten nostaminen lain tasolle
- Säädetäisiin lisäksi, että yhden opettajan opettamassa ryhmässä saa olla enintään 5 oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena lisäksi erityisopettajan opetusta pienryhmässä
- Tilapäinen poikkeaminen opetusryhmän muodostamista koskevaan sääntelyyn
 - Viiden oppilaan enimmäismäärä voitaisiin ylittää tilapäisesti
 - Tilapäisellä ylittämällä tarkoitettaisiin tilanteita, jolloin kouluun siirtyisi oppilas toisesta koulusta tai toisen opetuksen järjestäjän koulusta kesken lukukauden, eikä opetusryhmiä saataisi tarkoituksenmukaisesti muodostettua
 - Tällöin yhden opetusryhmän osalta viiden oppilaan enimmäismäärä koko voisi ylittyä enintään sen lukukauden ajan, jona oppilas on siirtynyt kouluun

Oppimäärästä tai opetussuunnitelmasta poikkeaminen

- Säädetäisiin tarkkarajaisemmin toimista, joiden myötä voitaisiin tarvittaessa poiketa perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista
- Nämä olisivat viimesijaisia toimia, joita ennen oppilaan tulisi saada muita tukitoimia
- Toimet edellyttäisivät tukea koskevaa suunnitelmaa ja hallintopäätöstä
- Opetussuunnitelman tavoitteista voitaisiin poiketa
 - Muodostamalla vuosiluokkien tavoitteista erilaajuisia kokonaisuuksia, joiden suorittaminen olisi edellytyksenä opinnoissa etenemiselle
 - Rajaamalla oppimäärää tai opetussuunnitelman tavoitteita
 - Perusopetuksen oppimäärän ja opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden rajaaminen voidaan tehdä vain sellaisen oppilaan kohdalla, joka saa erityisopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa.
 - Vapauttamalla oppilas oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tilapäisesti

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

- Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun lisäämisellä perusopetuslakiin tavoitellaan aiemmin hankemuotoisena toteutetun toiminnan vakiinnuttamista.
- Ennaltaehkäisevän, oppilaan omaan kouluun annettavan konsultatiivisen palvelun vakiinnuttamisella tavoitellaan myös varsinaisen sairaalaopetuksen tarpeen vähentymistä.
- Sairaalaopetuksen konsultatiivisia palveluja edelleen kehittämällä sekä lisäämällä konsultatiiviset palvelut perusopetuslakiin, voidaan sairaalaopetuksen tukea antaa tasa-arvoisemmin myös sellaisille lapsille ja nuorille, jotka pitkien välimatkojen vuoksi eivät voi osallistua sairaalaopetusyksiköissä järjestettävään avo-opetukseen.
- Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tehtävänä on tarjota opettajalle ja koululle konsultatiivista tukea oppilaan opiskelun ja koulunkäynnin suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi lähikouluperiaatteen mukaisesti.
- Tehdään em. velvoitteesta johtuen tarvittavat muutokset myös kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annettuun lakiin

Varhennettu oppivelvollisuus

- **Pidennetyn oppivelvollisuuden kokonaisuuden tarkastelu:**
 - Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla perusteena. Päätös on edellyttänyt asiantuntija-arviota vammaisuuden asteesta.
 - Lähes kaikilla toiminta-alueittain opiskelevilla oppilailla on päätös myös pidennetystä oppivelvollisuudesta; samalla tarkennetaan myös toiminta-alueittain järjestettävää opetusta laissa.
 - Käsite sekä kokonaisuus sovitetaan paremmin oppivelvollisuuslain muutoksiin.
- **Pidennetyn oppivelvollisuuden ja sen lisärahoituksen uudistamisella tavoitellaan:**
 - Kokonaisuuden selkeämpää ja tarkoituksenmukaisempaa jäsentymistä oppivelvollisuus uudistuksen jälkeiseen aikaan
 - Selkeämpiä rahoitusperusteita, jotka perustuvat lääketieteellisten arviointien sijasta opetuksen järjestämiseen

Varhennettu oppivelvollisuus

- **Oppivelvollisuuslain** muutos: *Varhennettu oppivelvollisuus*
- **Perusopetuslakiin** uusi pykälä tuen lukuun: *Opetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite*
- POL 27 §:n mukainen ”myöhentäminen” poistuu

**Varhennettu
oppivelvollisuus**
5-6v, esiopetusta

**Opetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma,
sairaus tai toimintakyvyn rajoite**
7v ->, 1-9 vuosiluokilla,
perusopetusta

Opetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite

- Opetus järjestetään tämän pykälän mukaan oppilaalla, jolla
 - on ennen perusopetuksen aloittamista ollut oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu **varhennetun oppivelvollisuuden päätös** ja tuen tarve jatkuu perusopetuksessa oppilaskohtaisten tukitoimien ja perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisen tarpeena
 - **perusopetuksen aikana ilmenevä vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite** on laadultaan sen kaltainen, että se olisi johtanut oppilaan oppivelvollisuuden varhentamiseen oppilaan ollessa 5- tai 6-vuotias
- Jos oppilaskohtaiset tukitoimet tai perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen ovat riittämättömiä, eikä oppilas vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi kykene opiskelemaan oppiaineita, **opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain.**

Kelpoisuudet

- Nykytilanne:
 - Perusopetuslaissa on käsitteenä **erityisopetus**. Kelpoisuusasetuksessa on viitattu perusopetuslakiin.
 - Perusopetuslain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua **erityisopetusta**...
 - Perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua **erityisopetusta**...
- Jatkossa tukitoimet jakautuisivat ennakoiviin tukitoimiin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin → perusopetuslaissa tukitoimia koskevilla pykälillä määritellään kelpoinen opettaja, kelpoisuusasetuksessa kelpoisuus
 - **Erityisopettajan antama opetus** → asetuksessa määritellään erityisopettajan kelpoisuus
 - **Erityisluokanopettajan antama opetus** → asetuksessa määritellään erityisluokanopettajan kelpoisuus

Kustannusvaikutukset

Kohde	Kustannus	Käytännössä
Opetusryhmien muodostaminen	9 milj.	Yleisopetuksen ryhmässä enintään 5 oppilaskohtaisia tukitoimia saavaa oppilasta. Tämä vastaa nykyistä keskimääräistä tilannetta. Uusia opetusryhmiä on arvioitu muodostuvan 149.
Ennakoivat tukitoimet • Ennakoiva tukiopetus• Erityisopettajan opetus• Opetuskielen tukiopetus	81,1 milj.	Vähimmäismäärät tunteja on resursoitava ennakoidusti 0,127 tuntia/vko/koulun oppilas. Opetuksen järjestäjä allokoit tunnit tukimuodoittain tarpeiden mukaan. Mahdollistaa jouston, mutta varmistaa vähimmäismäärän tukitoimia jokaiseen kouluun.
Konsultatiivinen sairaalaopetus	3 milj.	Mahdollistaa arviolta 9600 konsultaatiota vuodessa
Koulutuskustannukset	1,05 milj. (määräaikainen)	Koulutetaan lisää erityisopettajia.
Toimeenpanon tuki / tietojärjestelmät	5,5 milj. (josta 3 milj. määräaikaista rahoitusta)	Seurantatutkimus, tilastointi ja tiedonkeruu. Asiakirjakokonaisuuden valtakunnallinen malli. Kansallisesti kattava täydennyskoulutus kaikille opettajille ja koulun johdolle

Voimaantulo

- Esityksessä ehdotetaan, että laki perusopetuslain muuttamisesta tulisi voimaan 1.8.2025.
- Ennen 1.8.2025 tehty päätös erityisestä tuesta, tehostetun tuen oppimissuunnitelma ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma tulisi tarkistaa uuden 4 a luvun mukaiseksi 31.7.2026 mennessä.
- Pidentetyn oppivelvollisuuden sisältävien päätösten tarkistamisen saisi aloittaa kuitenkin vasta 1.10.2025.
- Pidentetyn oppivelvollisuuden muutosta koskevat sekä uusi 20 i § tulisivat voimaan vasta 1.8.2026. Pidentetyn oppivelvollisuuden uudistamiseen ehdotetaan omaa voimaantuloajankohtaa myös oppivelvollisuuslaissa.

Uudistuksen toimeenpano ja seuranta

- Opetushallitus päivittää esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet uudistetun lainsäädännön mukaisesti. OKM ja OPH-toimeenpanoryhmä on asetettu ajalle 1.12.2023-31.12.2025.
- Uudistuksen toimeenpanon varmistamiseksi järjestetään valtakunnallista täydennyskoulutusta opettajille ja koulujen johdolle
 - Kouluttajina lainvalmistelijat ja ops-perusteiden laatijat
- Seurannan ja tiedolla johtamisen varmistaminen olennaista
 - Tilastoinnin ja tiedonkeruun toteutus uudistetun lainsäädännön mukaisesti
- Uudistuksen vaikutuksista käynnistetään tutkimus lain tultua voimaan v. 2025